

n.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar "Underlagsrapporter från arbetet att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram", N2015-2214 sk

Södra Skogsägarna, Södra, har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerade ärende. Södra ansluter drygt 50 000 skogsägare i södra Sverige med en areal av drygt 2,3 miljoner hektar. Södra är en skogsindustriell koncern huvudsakligen med massabruk, sågverk och träinteriörprodukter främst i södra Sverige.

Allmänna synpunkter

- *Södra ställer sig positivt till ett nationellt skogsprogram.*
Södra välkomnar arbetet med att utveckla Sveriges första nationella skogsprogram, med visionen "Skogen – det gröna guldet – ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet", och tackar för möjligheterna ge synpunkter på rubricerade förslag.
- *Södra anser att äganderätten med dess besittnings- och förfoganderätt måste respekteras och värnas.*
Det är viktigt att samhället förstår och respekterar skogsägarnas drivkrafter för ett hållbart och långsiktigt skogsbruk. Flera av förslagen ställda av arbetsgrupperna 1 och 2 tycks utgå från ett anpassat och i vissa fall ett mer extensivt brukande. Ska man skapa incitament för ett anpassat brukande utan intrång i ägande- och brukanderätten förutsätter detta att skogsägaren får del av de värden som skapas genom anpassningen av brukandet. Vidare kan inte en omformning av brukandet ske utan fördjupade analyser och konsekvensberäkningar vs virkesförsörjning, sysselsättning och industriell utveckling.
- *Södra anser att skogspolitiken ska ligga fast och "frihet under ansvar" ska vara rättesnöret. Berörda myndigheter måste fullt ut arbeta efter och acceptera skogspolitiken.*
Den rådande skogspolitiken med "frihet under ansvar" har i ett internationellt perspektiv varit mycket framgångsrik där miljöhänsyn, klimatnytta och ekonomisk tillväxt kombinerats på ett unikt sätt. Skogspolitiken har lagt grunden till ett ökat hänsynstagande till andra värden än virkesproduktion. Om det vittnar de senaste tjugo årens certifieringsarbete och senast dialogen om målbilder för god miljöhänsyn.

Det är viktigt att skogspolitiken är rättesnöret i myndigheternas verksamhet. Skogsstyrelsen bör genom stöd och råd till skogsbruket understödja och stimulera till aktivt skogsbruk i enlighet med grunderna för den svenska skogspolitiken. Skogsstyrelsen får därför inte utvecklas till att bli en granskande miljömyndighet. Regeringens styrning av myndigheten måste i det fallet vara tydlig.

- *Södras bedömning är att de förslag som sammantaget lagts av arbetsgrupperna 1 och 2 kommer att leda till lägre virkesproduktion, ökade risker och sämre lönsamhet för skogsbruket. Detta stämmer ej med det uppdrag som arbetsgrupperna fått av regeringen.*

En bärande tanke med programmet är att nya produkter och marknader ska skapas med skogsråvara som grund. Därför måste råvarutillgången säkras och ökas. Dock har man inom Arbetsgrupperna 1 och 2 har snarast haft ett fokus på hur skogen ska leverera andra nyttor än virke. Kompletterande beräkningar utgående från SKA15 av alternativa sätt att sköta skogen presenteras i en bilaga. De borde ha konsekvensanalyserats tydligare i rapporten från arbetsgrupp 2.

Beräkningar gjordes på förlängd omloppstid (tillämpad på 18 % av produktiv skogsmark), ökad lövinblandning och blandskog (27 % av prod. Skogsmark). I alternativet förlängd omloppstid minskade årliga avverkningen med ca 5 % jämfört med "dagens skogsbruk", stormfällningen ökade med 11 %. Notabelt var också att med "dagens skogsbruk" ökade skogens medelålder från 64 år till 77 år under den undersökta 100-års-perioden. I alternativet ökad löv- och blandskog minskade årliga avverkningsmöjligheten med 5-7 % jämfört med "dagens skogsbruk" och stormfällningen ökade med 11 %. Sammantaget skulle de förslagna åtgärderna minska avverkningsmöjligheterna med 10-13 miljoner skogskubikmeter per år. Detta skulle sannolikt slå ut 15-20 % av skogsindustrierna med mycket stor samhällsekonomisk kostnad. Ökad skogsproduktion (genom ökad lönsamhet) leder främst till ökad ekonomisk aktivitet och jobb i de förädlingskedjor som följer efter skogsbruket (ca en faktor 1:10).

- *Södra anser att det mål (skogsnetto per hektar) som satts i det finska skogsprogrammet bör utvärderas och implementeras även i Sverige.*

Ekonomi i skogsbruket har i allt för liten utsträckning diskuterats i arbetsgrupperna. Frågan har under arbetets gång flyttats mellan arbetsgrupperna 1,2 och 3 utan att få en adekvat behandling. Södra anser att detta är ett allvarligt problem som måste rättas till. Utan en rimlig ekonomi för skogsbruket kommer avverkningarna att minska och skogsbrukets intresse för investeringar att minska. Investeringar i

skogsvård kräver lönsamhet. I genomsnitt satsar skogsägarna idag 20-25 procent av kassaflödet i långsiktiga investeringar, såsom förnygring, röjning, dikesunderhåll, vägunderhåll. Detta är exceptionellt högt i jämförelse med andra branscher.

I Finland har man satt mål för privatskogsbrukets avkastning (skogsnetto per hektar). Målet är satt till 120 Euro/hektar och år, vilket är ett högt ställt mål (ökning från 94 Euro). Södra redovisar avkastningen från en sk. modellgård, vilken avkastar ca 1200 SEK/hektar, år, dvs i nivå med det finska målet. Se vidare:

<http://mmm.fi/documents/1410837/1721038/KM02015ruotsi.pdf/fe4b12a0-e495-4954-875c-ff987430814c>

- *Södra ser ett tydligt behov av en fortsatt process.*
Det nationella skogsprogrammet måste utvecklas att bli en pågående policyprocess. Inte minst utvecklingen av en växande bioekonomi innebär att mål, strategier och åtgärdsförslag måste revideras. Detta innebär att programmet dels bör ha en egen organisation och dels infogas i en struktur för en nationell bioekonomistrategi. Det nationella skogsprogrammet behöver såväl en regional som en internationell koppling. En regional arena, där skogsägare, entreprenörer, myndigheter med fler får möjlighet att mötas. Ett internationellt skogspolicyråd bör inrättas för att ge råd till genomförandet och uppföljning av den internationella dimensionen av skogsprogrammet.

Vidare är behovet stort att fokusera på kompetensförsörjningen i såväl skogsbruket och förädlingen. Här behövs en rejäl kraftansträngning från näringen och samhället gemensamt där behovet av ett skogligt kompetenscentra i södra Sverige är mycket angeläget.

- *Södra tillstyrker det särskilda yttrande som lämnats av Göran Örlander och Gunnar Lindén.*
- *Södra tillstyrker de remissvar som lämnats av LRF Skogsägarna resp. Skogsindustrierna.*

Delrapport 1.

Enligt Södras mening har arbetsgruppen gjort en orimlig tolkning som i praktiken innebär att det är nya verksamheter som ska stå för de nya jobben. Skogsbruket har lämnats utanför analysen på ett olyckligt sätt. Vi saknar den historiska och ekonomiska betydelsen av skogsbrukets betydelse för Sverige. Rimligen borde det funnits med en bakgrundsbeskrivning som lyfter fram värdet av dagens skogsbruk och skogsindustri, geografiska betydelse för sysselsättning och

samhällsutveckling. I rapporten saknas begrepp som lönsamhet och ekonomi kopplad till produktion och drivkraft för att generera företagsidéer och utveckling av mångbruk på skogsgården. Södra anser att målbilderna rymmer förslag som är ett önsketänkande om att skogens alla nyttigheter ska generera nya företag. Sociala värden har sitt berättigande och kan och ska utvecklas men virkesproduktionen är motorn i övergången till bioekonomi. Då krävs också ett aktivt traditionellt brukande på den dominerande arealen av produktionsskog i landet. Risken är annars obalans i virkesförsörjningen. Södra delar målet om att en mångfald av människor bidrar till ökad användning av skogen men arbetsgruppen skjuter över målet när man i kläder mångbruket den roll som det beskrivs i rapporten. Det är uppenbart att man bäddar för målkonflikter. Det hade varit klädsamt om man menar allvar med att utgå från äganderätten (och att inte allemansrätten ger utrymme för att kommersiellt använda annans mark utan avtal eller överenskommelser) och lyft fram skogsgården och skogsägarnas tydliga roll och huvudmannaskap.

Lyft och utveckla skogens alla värden

- *Södra anser inte att det behövs någon storskalig inventering.*
- *Södra anser att om en kartläggning av alla skogens värden måste ske ska detta ske i samverkan med markägarna och utifrån ett tydligt uppdrag där markägarna har mycket stort inflytande.*
- *Södra avvisar förslaget om ytterligare en central myndighet/organisation.*
- *Södra anser att Skogsstyrelsen, skogsbruket och framförallt markägarnas organisationer ska vara navet i att lyfta skogens nyttor. Entreprenörskap kommenderas inte fram det växer fram om det finns grundförutsättningar i form av lönsamhet, rimliga villkor och ett anpassat regelverk.*

Ett kunskapskliv för skogen

- *Södra anser att en ökad satsning på forskning kring mångbruk inte får ske på bekostnad av grundläggande skoglig produktionsforskning.*
- *Södra anser att det behövs en större satsning på skoglig utbildning i södra Sverige. Södra föreslår att ett skogligt kunskapscentrum utvecklas i samarbete med Linneuniversitetet och SLU.*
- *Södra stöder förslaget att ge barn och ungdomar (och även lärare) mer baskunskaper kring skogens och skogsbrukets roll i samhället. Skogen i skolan bör utvecklas i stället för att hitta på något nytt. Vi delar förslaget att*

öka stimulera framtagande av skolskogar och medverkan i projekt kring utomhuspedagogik.

- *Södra saknar att markägarna inte omnämns i förslagen trots att mer än hälften av den tätortsnära marken är privatägd.*
- *Södra stöder förslaget om "mer folk i skogen och mer skog i folket".*

Sätt fart på mångbrukandet av skogen

- *Södra betonar att ansatsen om regionala utvecklings- och samverkansforum måste ha ett underifrånperspektiv. Mångbruk kräver en stark koppling till det enskilda ägandet som i sig är en stark drivkraft.*
- *Södra anser att det finns ett ökat behov av regional samverkan och detta ska ske med respekt för regionala skillnader.*
- *Södra stöder självklart förslaget att stärka möjligheter att leva, bo och verka i Sveriges skogsbygder. Här krävs dock krafttag där t.ex. införande av kilometerskatt är ett direkt kontraproduktivt förslag.*
- *Södra delar förslagen om att utreda artskyddsförordningen och tillämpningen av strandskyddet understryker vikten av att det genomförs.*

Delrapport 2.

Södra anser att arbetsgruppens förslag inte på ett godtagbart hanterat vare sig visionen om utvecklingen av en växande bioekonomi eller gruppens frågeställning om synergier och avvägningar för att öka både skogsproduktion och övriga ekosystemtjänster. Rapporten innehåller flera bra åtgärdsförslag men de är otillräckliga, samtidigt som flera förslag till åtgärder leder i fel riktning.

Målbilderna borde tydligare ha behandlat vikten av att utveckla de drivkrafter som stimulerar skogsägarna, liksom en ökad tydlighet beträffande skogsbrukets ekonomi.

Effektiv och dynamisk naturvård

- *Södra förordar att KOMET-programmet utvidgas och föreslår att Sverige i likhet med Norge utvecklar en modell för skydd där markägaren avgör om mark ska lösas in eller inte.*
- *Södra tillstyrker åtgärdsförslaget att ersättning/beskattning kring avsättningar utreds.*
- *Södra tillstyrker förslaget om ersättningsmarker.*

- *Södra tillstyrker förslaget om utveckling av naturvårdande skötsel.* Södra bedriver idag naturvårdande skötsel på ca 3000 ha/år skogsmark med målklassen naturvård/skötsel. Utan skötsel skulle naturvärdena minska eller förstöras på sikt. Naturvårdande skötsel bör enligt Södra även utvecklas för den generella hänsynen.

Mer virke inom naturens gränser

- *Södra tillstyrker samtliga de förslag som lämnas rörande "mer virke inom naturens gränser".*
- *Södra vill särskilt framhålla vikten av ett utvecklat arbete att motverka skogsskador, samt att en modell för ersättning av insektsskador från skyddade områden tas fram.*
- *Södra tillstyrker också förslaget om "ytterligare produktionshöjande åtgärder används i ökad omfattning" och att det blir föremål för fortsatt dialog och processas vidare inom nationella skogsprogrammet.*
Skogsstyrelsen har tagit fram en rapport "Kunskapsplattform för skogsproduktion". I rapporten listas ett stort antal förslag på produktionshöjande åtgärder. Detta dokument bör bli vägledande i fortsatt arbete. Ett förändrat klimat kommer sannolikt att resultera i att vi måste se på skogsskador, trädslagsval, proveniensval och skötselmetoder på ett på nya sätt.

Balans mellan skogens värden – ekosystemtjänster från ord till handling

- *Södra avstyrker förslaget om att tillskapa plattformar för att hantera avvägningar mellan ekosystemtjänster.* Risken är stor att sådana plattformar leder till ökad byråkrati och medför en risk att skogsbrukare endast tvingas försvara sin rättmätiga markanvändning.
- *Södra avstyrker förslaget om landskapsstrategier för alla ekosystemtjänster.*
- *Södra tillstyrker förslaget om vilt och skog i balans, men tycker att förslagen är otillräckliga.* Viltbete skapar stora skador inte minst i södra Sverige, där också en storskalig trädslagsomvandling från tall till gran och lövträd sker på stora arealer. Det förslag som finns om vilt och skog i balans är visserligen ett steg i rätt riktning men otillräckligt för att ge en effekt som har märkbar betydelse för skogsproduktionen. Ett påtagligt minskat betestryck skulle även medföra positiva effekter för biologisk mångfald vilket kanske gör det till en av de viktigaste åtgärderna för att hitta synergier mellan produktion och biologisk mångfald.

Kunskapslyft i skogen

- *Södra ser positivt på ökade satsningar forskning och utbildning.* Satsningarna bör i första hand gå till skogsbruksrelaterad forskning liksom till hur skogens råvaror bättre kan tillvaratas. Forskningsinsatser kring mångbruk får inte ske på bekostnad av skogsbruksrelaterad forskning.
- *Södra vill speciellt trycka på behovet att utveckla skogen i skolan.*
- *Södra tillstyrker förslaget om ytterligare lokalisering av högre skoglig utbildning till södra Sverige.* Det sydsvenska skogsbruket ställer speciella krav på professionella skogstjänstemän. Detta gäller exempelvis trädslagsval, skötselsystem, det faktum att skogsmarken till huvuddelen är familjeskogsbruk. Skogsbruket i Götaland står för ca 1/3 av tillväxten och mer än 40 % av skogsbruksvärdet. Mot denna bakgrund är satsningarna (av historiska skäl?) på skoglig utbildning och forskning allt för små i södra Sverige.

Styrning mot svenska modellen för brukande av skog 1.2

- *Södra tillstyrker att en förnyad utvärdering görs av den svenska modellen för brukande av skog.* Detta bör göras inom ramen för det fortsatta arbetet inom det nationella skogsprogrammet. Styrmedel för brukande av skog kan dock inte hanteras enskilt i denna policyprocess. Styrmedlen bör alltid utvärderas mot det nationella skogsprogrammets vision.
- *Södra tillstyrker utredning om ett förenklat regelverk.*
- *Södra tillstyrker att artskyddsförordningen ses över.* Artskyddsförordningen innebär idag en osäkerhet där skogens ekonomiska värde plötsligt kan gå förlorat. Artskyddsordningen ses över i syfte att säkerställa markägarnas rätt till ersättning vid intrång och att lagstiftningen läggs i nivå med EU-lagstiftningen.
- *Södra tillstyrker förslaget om att utreda ett produktionsmål.*

Utestående frågor

- *Södra tillstyrker att de utestående frågorna utreds.* Nyckelbiotoper och artskyddsbestämmelser utgör idag allvarliga risker för skogsbrukets ekonomi. Sedan nyckelbiotopsbegreppet introducerades 1994 har skogsbruket på frivillig väg undantagit stora arealer skog som i de flesta fall är avverkningsmogen. För Södras medlemmar rör det sig om ca 150 000 ha skog till ett värde av 12-20 miljarder kr. Det är ett omfattande skydd. Nyckelbiotopsbegreppet är inte längre funktionellt.

Begreppet innehåller också ett stort inslag av rättsosäkerhet. Om samhället vill undanta mark från brukande ska markägaren ersättas för intrånget oavsett storleken så länge det inte ryms inom det intrång som markägaren ska tåla.

Det är även ytterst angeläget att frågan om produktionshöjande åtgärder hanteras vidare, se även kommentar ovan.

Delrapport 3

Södra ser delrapport 3 som kärnan i ett nytt nationellt skogsprogram. För att visionen i det nationella skogsprogrammet ska bli verklighet måste hållbara värdekedjor skapas. Med hållbart menas alla dimensioner av hållbarhetsbegreppet, ekonomi, socialt och miljö.

- *Södra stöder målbilderna som ges av arbetsgruppen.*
- *Södra stöder de strategiska rekommendationerna och vill speciellt framhålla det fokus på hållbart skapande av skogliga värdekedjor som är centralt i rapporten.*
- *Södra poängterar vikten av att många parallella delar som hanterats i andra arbetsgrupper måste vara på plats för att en växande bioekonomi med skogens som utgångspunkt ska bli verklighet.*

Infrastruktursatsningar, råvarutillgång, näringspolitik för stärkt konkurrenskraft, utbildning och kommersialisering av forskning är några konkreta områden som vi vill speciellt framhålla från listan av rekommendationer. För att nå visionen för Nationella Skogsprogrammet måste om konkurrenskraft, innovation och attraktionskraft för den skogsbaserade näringen vidmakthållas eller stärkas.

Delrapport 4

Södra stöder arbetsgruppens slutsats att prioritera skogen i svensk utrikespolitik. Skogen har en avgörande betydelse i arbetet med Agenda 2030, och skogens potential att överbrygga bistånd och affärssamarbete för hållbar utveckling borde kunna tas tillvara på ett bättre sätt. Södra stöder målbilderna som ges av arbetsgruppen

- *Södra tillstyrker att skogen görs till en profilfråga i utrikespolitiken och att inrätta en funktion som Skogsambassadör.*
- *Södra tillstyrker att stärka länken mellan bistånd och främjande av export*

- *Södra tillstyrker förslaget att stärka internationella karriärvägar.* Detta kan i sin tur stärkas genom biståndsprojekt med skog- och klimatinriktning. Det kan också ske genom att bilda en internationell tankesmedja eller ett svenskt institut med skoglig inriktning. Jämför med vatten eller miljöfrågor där Sverige har en stark internationell profil.
- *Södra tillstyrker att inrätta en organisation för internationella skogsfrågor.* Viktigt att inkludera förslag för skarpare svensk påverkan i skogs och skogsindustrifrågor i EU.

Södra Skogsägarna ekonomisk förening

Magnus Berg
Medlemschef

Göran Örlander